

Fórum:Testy/Standardizace

Standardizace testu znamená zajištění rovnosti podmínek testovaných, porovnatelnosti jejich výsledků navzájem a porovnatelnosti výsledků z různých běhů testu tak, aby zkoušení bylo spravedlivé, objektivní a reprodukovatelné. Standardizované testy nabízejí všem respondentům stejný test za stejných (nebo přiměřeně rovných) podmínek, a jsou proto vnímány jako spravedlivější než jiná hodnocení, která používají nesrovnatelné otázky a podmínky pro studenty skládající zkoušky v různých termínech nebo u různých examinátorů.

Přínosy standardizace

Jednou z hlavních předností standardizovaného testování je, že výsledky mohou být objektivně dokumentovány a mají dostatečný stupeň spolehlivosti (reliability) a správnosti (validity). Výsledky standardizovaného testování jsou zobecnitelné a opakovatelné, což je odlišuje od školního hodnocení, které je závislé na jednotlivém učiteli. Bez standardizovaného testování by bylo obtížné objektivizovat rozdíly ve vzdělávání jednotlivých škol či učitelů.

Dobře navržený standardizovaný test poskytuje nejen informaci o znalostech jednotlivce, ale při agregaci výsledků celých testovaných skupin může poskytovat další užitečné informace – např. možnost poměrně přesně porovnat výsledky různých tříd, škol nebo jiných skupin v časové ose.

Rizika standardizace

Podle některých autorů „standardizované testy nemohou měřit iniciativu, tvořivost, představivost, koncepční myšlení, zvědavost, úsilí, ironii, úsudek, angažovanost, dobrou vůli, etické reflexe a celou řadu dalších hodnotných dispozic a atributů. To, co mohou měřit, jsou konkrétní dovednosti a znalosti, tedy nejméně zajímavé a nejméně významné aspekty učení“^[1]. Kritici standardizovaných testů poukazují na uniformitu takového vzdělávacího modelu a produkovaní absolventů „jako na montážní lince“^[2]. Další námitkou je, že nadužívání a zneužívání standardizovaných testů poškozuje výuku, neboť zužuje osnovy. Použití standardizovaného testování bez ohledu na cíle výuky totiž způsobuje, že co není testováno, se neučí; způsob zkoušení se pak stává vzorem toho, jak předmět učit. Do jaké míry jsou tyto výhrady relevantní pro testování v rámci studia na lékařských fakultách, je ovšem zatím nezodpovězená otázka. Příznivci standardizovaného testování reagují, že nejde o kritiku standardizovaného testování jako takového, ale o kritiku špatně navržených testů.

Rozsah standardizace

Standardizace může být chápána v několika různě širokých pojetích^[3]:

1. Základní standardizace se týká **rovnosti podmínek**, podoby materiálů a procedur testování (tzv. *standardizace I*). Takto byla chápána např. standardizace podmínek literátských zkoušek ve staré Číně.
2. Standardizace v širším pojetí se zabývá **nastavením mezí** pro úspěšné absolvování testu. Výkon testovaného je porovnáván s výkony populace, pro kterou je test určen^[4], nebo s absolutními kritérii, požadavky na minimum znalostí, které si má absolvent kurzu odnést (tzv. *standardizace II*).
3. V nejširším pojetí lze standardizaci chápat jako naplnění všech standardů testování, tedy kromě výše zmíněných také zajištění vysoké **validity** a **reliability** testu, jak o tom pojednává kapitola 8 *Analýza výsledků a hodnocení kvality testu* (tzv. *standardizace III*).

Standardizace jako zajištění rovnosti podmínek

Následující medailónek ukazuje, že první typ standardizace (ve smyslu vymezení rovných podmínek) má starověké kořeny.

Historický medailonek - standardizované testování ve staré Číně

*První historické důkazy o standardizovaném testování nacházíme ve starověké Číně. Hannibalův současník Čchin S'-chuang, který vládl malému, zaostalému státu Čchin, dobyl a podmanil si všechna okolní království. Jeho následníci z dynastie Chan, aby udrželi dobytá území pod kontrolou, zrušili v prvním století př. n. l. výsadní postavení aristokracie a státní správu svěřili centralizovanému byrokratickému aparátu, do nějž bylo třeba vybírat kompetentní a loajální úředníky. Uchazeči o státní službu skládali přísné písemné **císařské**, nebo též **literátské zkoušky**. Tento systém výběru úředníků byl pak používán 2000 let.^[5] Za panování dynastie Suei (581–618) byl systém císařských zkoušek definitivně zformalizován a standardizován a přijat jako jediná metoda výběru kandidátů. Testování bylo písemné, anonymizované a velmi důkladně chráněné.*

Prevence proti nedovoleným pomůckám

Hned u vchodu do střeženého areálu čekala kandidáty důkladná zdvojená osobní prohlídka. Prohlídku vykonávali čtyři vojáci současně. Pokud při druhé prohlídce bylo nalezeno něco podezřelého, byli potrestáni i vojáci, kteří prováděli první prohlídku. Nebyly povoleny žádné osobní předměty vyjma psacích pomůcek. Dohlížitelé dostávali za odhalení nelegálních

pomůcek odměnu tří uncí stříbra a podvádějící kandidáti byli vylučováni. Nicméně tendence podvádět byla vzhledem k významu zkoušek silná a bohatí kandidáti si například opatřovali miniaturní přepisy klasiků na součástech oděvu.

Prevence nedovolené pomoci

Po celou dobu zkoušek byli kandidáti uzavřeni v pečlivě hlídaném areálu. Testový arch byl úředně orazítkovaný a kandidáti byli trvale pod dozorem. Aby se snížila možnost opisování, obcházel po první hodině jeden z dohlížitelů kandidáty a časovým razítkem vyznačil, kam do té doby dopsali. Pokud byl tento kontrolovaný úsek příliš krátký, nahlíželo se na test jako na podezřelý, a to i kdyby byl později celý vyplněn. Práce byly rovněž porovnávány navzájem a hledala se nápadná podobnost. Identita uchazečů byla ověřována osobním svědectvím garanta, který zkoušeného znal, a mohla být ověřována i dodatečným porovnáváním písma, pokud vznikla pochybnost. Zkoušený nesměl opustit svoji celu více než jednou, nesměl nechat spadnout svoje papíry na zem, nesměl mluvit, dívat se na ostatní. Testový list měl pro případ drobnějších přestupků prostor na tři „kárná“ razítka. Pokud kandidát tento počet vyčerpal, byl ze zkoušek vyloučen.

Obr. 7.1 Imperiální zkoušky v Číně na soudobé ilustraci (11. století)

Prevence zvýhodnění examinatorem

Neméně důkladná byla opatření proti protěžování hodnotitelem. Nejen, že byly testy pro hodnocení anonymizovány, ale byly dokonce celé přepisovány, aby nemohly být identifikovány podle rukopisu. Opisovači neměli k dispozici barvu inkoustu, kterou používali studenti, aby nemohli do původních prací zasahovat, a tak dále^[6]. Z výčtu tehdejších bezpečnostních opatření lze čerpat inspiraci ještě dnes.

Za dynastie Song (960–1279) dosáhl zkouškový systém jako způsob výběru státních úředníků svého vrcholu. Systém byl zrušen až při vlně reform v roce 1905.^{[7], [8]}

Standardizované testování se dostává do Evropy počátkem 19. století prostřednictvím bývalých koloniálních správců, mezi kterými proslul Thomas Taylor Meadows svým (celkem trefným) varováním, že britské impérium přijde o všechny kolonie, pokud nebudou koloniální úředníci vybíráni v nestranné soutěži a nezávisle na původu.^[9]

Tradiční západní pedagogika, která vycházela spíše z klasických řeckých kořenů, používala pro posouzení studentů hlavně nestandardizované hodnocení ve formě psaných esejů. K hromadnému nasazení standardizovaného testování došlo v rámci Britského impéria nejdříve v koloniální Indii, kde byli touto cestou vybíráni zaměstnanci, aby se zabránilo korupci a protekci. Na konci 19. století bylo standardizované testování jako metoda přijato i v kontinentální Británii a později i v dalších západních zemích.^[10]

Pro podporu reprodukovatelnosti podmínek a postupů testování, skórování a interpretace testových výsledků existuje několik pomůcek a nástrojů

- K zajištění reprodukovatelnosti testů realizovaných více pedagogy, na více školách, či v delším časovém období bývá testovým týmem vytvářen **metodický materiál pro hodnotitele** (označuje se např. jako *pokyny pro hodnotitele*, *příručka k testu*, *pokyny pro zkušební komisi*, *metodické pokyny pro hodnotitele*, *pokyny pro organizaci zkoušky* apod.^{[11], [12], [13], [14]}). Dává pedagogovi přesný návod na přípravu, provedení a vyhodnocení testu, aby byla zajištěna reprodukovatelnost výsledků.
- V případě testů důležitých pro další rozhodování o studiu nebo profesním uplatnění může tým připravující test vydat příručku obsahující instrukce a zadání pro studenty, nazývanou odborně *testový sešit*. Příkladem může být příručka pro přípravu studentů na písemnou práci z českého jazyka v rámci státních maturit^[15].

Reference

1. AYERS, William. *To teach : The journey of a teacher*. 2. vydání. New York : Teachers College Press, 2001. 151 s. s. 116. ISBN 08-077-3985-5.
2. DAVIDSON, Cathy N. *Now you see it: How the Brain Science of Attention Will Transform the Way We Live, Work and Learn : [object Object]*. 1. vydání. Viking Adult. 2011. 342 s. ISBN 9780670022823.
3. URBÁNEK, Tomáš, Denisa DENGLEROVÁ a Jan ŠIRŮČEK. *Psychometrika : Měření v psychologii*. 1. vydání. Praha : Portál, 2011. 320 s. ISBN 978-807-3678-364.
4. BYČKOVSKÝ, Petr. *Základy měření výsledků výuky*. Praha : Výzkumný ústav inženýrského studia při ČVUT, 1982.
5. BECKER, Jasper, Petra ANDĚLOVÁ a Petr BLÁHA. *Čína na přelomu století*. 1. vydání. Praha : BB art, 2002. 393 s. s. 16. Úvod online <http://www.rotrekl.cz/becker.htm>. ISBN 80-725-7729-8.
6. Wikipedia, Die freie Enzyklopädie. *Chinesische Beamtenprüfung während der Qing-Dynastie* [online]. Poslední revize 2012-11-5, [cit. 2012-12-16]. <https://de.wikipedia.org/w/index.php?title=Chinesische_Beamtenpr%C3%BCfung&oldid=110161210>.

7. ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA ONLINE ACADEMIC EDITION,. *Chinese civil service* [online]. Encyclopædia Britannica Inc, ©2012. [cit. 2012-12-12]. <<https://www.britannica.com/EBchecked/topic/112424/Chinese-civil-service>>.
8. KOUKOLÍK, Tomáš. *Historie úřednických zkoušek v císařské Číně a osmičlenný esej jako literární žánr vyžadovaný u zkoušek doby Ming a Qing*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav dálného výchoodu, 1997, Diplomová práce (Mgr.). Vedoucí diplomové práce David Sehnal
9. HUDDLESTON, Mark W a William W BOYER. *The higher civil service in the United States: quest for reform : [object Object]*. 1. vydání. Pittsburgh : University of Pittsburgh Press, 1996. 229 s. ISBN 08-229-5574-1.
10. , Michael Kazin; associate EDITORS a Rebecca EDWARDS, et al. *The Princeton Encyclopedia of American Political History*. 1. vydání. Princeton : Princeton University Press, 2009. 992 s. sv. 2. ISBN 0-691-12971-1.
11. DOLEJŠ, Martin, Michal MIOVSKÝ a Vladimír ŘEHAN. *Testová příručka ke škále osobnostních rysů představujících riziko z hlediska užívání návykových látek : (SURPS - substance use risk profile scale)*. 1. vydání. Praha : Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze ve vydavatelství Togga, 2012. 84 s. ISBN 978-80-87258-81-1.
12. BAUMGARTNEROVÁ, Gabriela a Andrea KAPUSTOVÁ. *Metodický materiál pro hodnotitele písemných prací z českého jazyka a literatury* [online] . Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2013. 37 s. Dostupné také z <http://www.novamaturita.cz/index.php?id_document=1404036293&at=1>.
13. Čeština pro cizince. *Pokyny k organizaci zkoušky z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR*. 2010. Dostupné také z URL <<http://cestina-pro-cizince.cz/uploads/Dokumenty/Pokyny%20k%20organizaci.pdf>>.
14. Šachový svaz České republiky. *Pokyny k testu trenérů 4. třídy* [online]. chess.cz (Šachový svaz České republiky), [cit. 2013-04-16]. <<http://www.chess.cz/www/informace/komise/tmk/dokumenty/test-trener4.html>>.
15. BAUMGARTNEROVÁ, Gabriela a Andrea KAPUSTOVÁ. *Jak na to: Písemná práce z českého jazyka* [online] . Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2012. Dostupné také z <http://www.novamaturita.cz/index.php?id_document=1404035884&at=1>. sv. ISBN 978-80-87337-13-4.

